

การจำแนกคำบุพบทด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะเสนอการวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ ของคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา โดยจำแนกหมวดคำตามแนวทางของทฤษฎีไวยากรณ์ไทยแบบโครงสร้าง ของ วิจิตรนั ภาณุพงศ์ (2534) ในชั้นแรกเพื่อให้ได้หมวดคำกริยา และหมวดคำบุพบทที่ต้องการศึกษาก่อน ต่อจากนั้นจะวิเคราะห์คำที่ได้จำแนกหมวดแล้ว ตามแนวทางทฤษฎีต้นแบบ (Prototype theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เอื้อในการอธิบาย กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยเฉพาะการที่คำรูปเดียวกันปรากฏว่ามีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์หลายหน้าที่ ตามแนวทางการขยายขอบเขตต้นแบบ ของ กิวอน (Givón's prototype extension model 1989) ที่ถือว่า การขยายขอบเขตอุปลักษณะ เป็นพลังผลักดันให้เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังที่ได้กล่าวแล้วในบทบทวนวรรณกรรม

การวิเคราะห์เชิงวากยสัมพันธ์ จะเริ่มต้นด้วยการจำแนกคำออกเป็นหมวดคำต่าง ๆ เกณฑ์จำแนกหมวดคำตามทฤษฎีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ประยุกต์หลักเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำจากทฤษฎีไวยากรณ์ไทยแบบโครงสร้าง ของ วิจิตรนั ภาณุพงศ์ (2534) เป็นแนวทางในการทดสอบคุณสมบัติของหมวดคำกริยา และหมวดคำบุพบท

จากนั้นจะใช้ทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่ของกิวอน (1984) ซึ่งมีการจำแนกหมวดหมู่ตามแนวทางทฤษฎีต้นแบบ ซึ่งจะถือว่าสมาชิกในหมวดคำหนึ่ง ๆ ที่มีคุณสมบัติของหมวดคำนั้นครบถ้วน ซึ่งเรียกว่าสมาชิกต้นแบบ (prototypical member) จึงจะนับว่าเป็นตัวแทนของหมวดคำนั้น ๆ ส่วนสมาชิกที่มีคุณสมบัติของหมวดคำไม่ครบ หรือพร่องไปบางประการ เรียกว่าสมาชิกรอบนอก (peripheral member) โดยผู้วิจัยจะถือว่า คำในหมวดคำบุพบทที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบทุกเกณฑ์ นับเป็นสมาชิกต้นแบบของหมวดคำบุพบท ส่วนคำที่ผ่านเกณฑ์ทดสอบส่วนใหญ่ แต่ไม่ผ่านเกณฑ์ทดสอบบางเกณฑ์ นับเป็นสมาชิกรอบนอกของหมวดคำบุพบท และผู้วิจัยจะวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ของคำนั้น ว่าแตกต่างจากคำกริยา และคำบุพบทประเภทต้นแบบอย่างไร เพื่อพิสูจน์ว่า คำดังกล่าวกลายเป็นคำบุพบทชนิดยังไม่เต็มรูปแบบ จึงเป็นเพียงสมาชิกรอบนอกของหมวดคำบุพบทเท่านั้น

* ดูรายละเอียดในบทที่ 2 บทบทวนวรรณกรรม หัวข้อ 2.2.3

* ดูรายละเอียดในบทที่ 2 บทบทวนวรรณกรรม หัวข้อ 2.1.1

3.1 เกณฑ์จำแนกหมวดคำ

ในการจำแนกหมวดคำของคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา ว่าคำนั้นๆ อยู่ในหมวดคำใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอยู่ในหมวดคำบุพบทหรือไม่ ผู้วิจัยได้ประมวลลักษณะการปรากฏของคำหมวดต่างๆ ในปริบท มาสรุปเป็นเกณฑ์จำแนกหมวดคำ ได้ 3 เกณฑ์ เกณฑ์เหล่านี้ทำให้สามารถจำแนกได้ว่า คำที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ ปรากฏเป็นคำในหมวดคำ 2 หมวด ได้แก่ หมวดคำกริยา และหมวดคำบุพบท

เกณฑ์ทั้ง 3 เกณฑ์ สามารถจำแนกหมวดคำได้ดังนี้

1. เกณฑ์ความสัมพันธ์ของคำนั้นกับนามวลี ทำให้สามารถจำแนกคำออกเป็นสองกลุ่ม คือ คำสรรกรมกริยา กับ คำบุพบท กลุ่มหนึ่ง และคำอกรรมกริยา คำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา และคำสันธาน อีกกลุ่มหนึ่ง

2. เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ทำให้สามารถจำแนกคำบุพบท ออกจากคำสรรกรมกริยาที่ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยวในประโยคได้

3. เกณฑ์การแยกนามวลีออกจากหน่วยองค์ประกอบ เป็นเกณฑ์สุดท้ายที่ทำให้สามารถจำแนกคำบุพบท ออกจากคำสรรกรมกริยาที่ปรากฏเรียงซ้อนกับคำกริยาอื่น

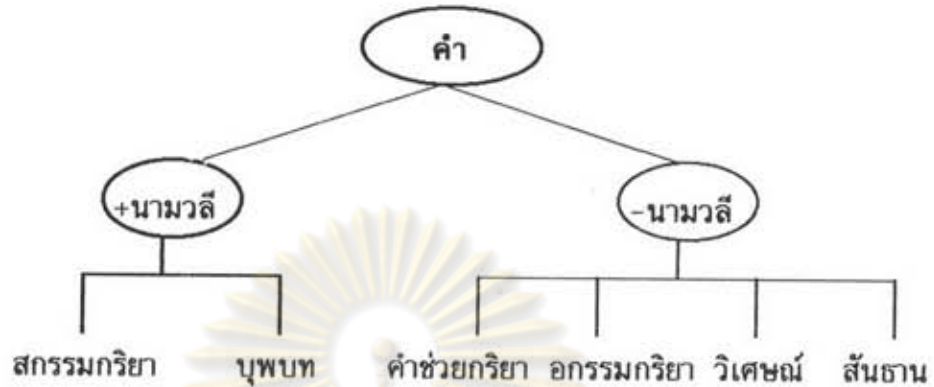
เกณฑ์ทั้ง 3 เกณฑ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 เกณฑ์ความสัมพันธ์ของคำนั้นกับนามวลี

ตำแหน่งในปริบทของคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา เป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่แสดงความเป็นหมวดคำนั้น เนื่องจากคำในหมวดหนึ่งๆ จะมีตำแหน่งที่แน่นอนในปริบท โดยเฉพาะตำแหน่งที่สัมพันธ์กับนามวลี ทำให้สามารถใช้เป็นเกณฑ์จำแนกหมวดคำได้ ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 5 การจำแนกหมวดคำเกณฑ์ที่ 1

คำ คือคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา เมื่อจำแนกด้วยเกณฑ์ที่ 1 คือเกณฑ์ความสัมพันธ์ของคำนั้นกับนามวลี จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ +นามวลี และ -นามวลี

+นามวลี เป็นคำที่นำหน้านามวลี มีอยู่สองหมวดคำ คือ คำสกรรกริยา และ คำบุพพท

-นามวลี เป็นคำที่ไม่มีนามวลีตามหลัง มีอยู่สี่หมวดคำ คือ คำช่วยกริยา คำอกรรกริยา คำวิเศษณ์ และ คำสันธาน

คำรูปเดียวกับคำกริยาที่จะมีความสัมพันธ์กับนามวลี โดยปรากฏนำหน้านามวลีได้ คือคำสกรรกริยา และคำบุพพทเท่านั้น เช่น *ผ่าน ทะเลสาบ ผ่าน ตัวแทนจำหน่าย* แต่การจะตัดสินใจให้คำใดเป็นคำสกรรกริยา หรือคำบุพพท จะต้องจำแนกด้วยเกณฑ์อื่นต่อไป ตัวอย่างคำสกรรกริยา และคำบุพพท ได้แก่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ตำแหน่งนำหน้านามวลี ในที่นี้ คือตำแหน่งที่อยู่ข้างหน้า และเป็นหน่วยประชิดกับนามวลีโดยไม่มีคำใดมาคั่น

- 1) กระเช้าไฟฟ้า ผ่าน ทะเลสาบ
(นามวลี - สกรรมกริยา - นามวลี)

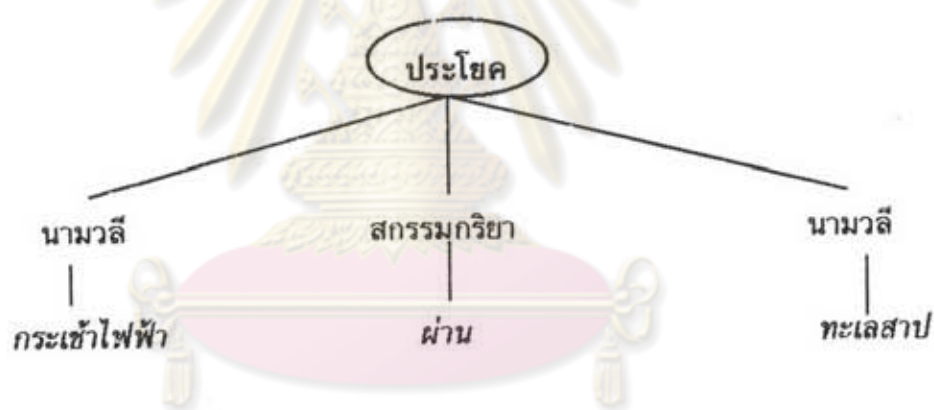
ผ่าน เป็นคำสกรรมกริยาที่ปรากฏในตำแหน่งนำหน้า และอยู่ชิดนามวลี ทะเลสาบ

- 2) ผู้โดยสาร จอง ตัว ผ่าน ตัวแทนจำหน่าย
(นามวลี - สกรรมกริยา - นามวลี - บุพบท - นามวลี)

ผ่าน เป็นคำบุพบทที่ปรากฏในตำแหน่งนำหน้า และอยู่ชิดนามวลี ตัวแทนจำหน่าย

เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา ปรากฏเป็นคำบุพบท ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่างๆ ในประโยคจะแตกต่างไปจากเมื่อคำนั้นเป็นคำกริยา ดังแผนภูมิต้นไม้ของประโยคข้างต้น ดังต่อไปนี้

- 1) กระเช้าไฟฟ้า ผ่าน ทะเลสาบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) ผู้โดยสาร จองตั๋วผ่านตัวแทนจำหน่าย

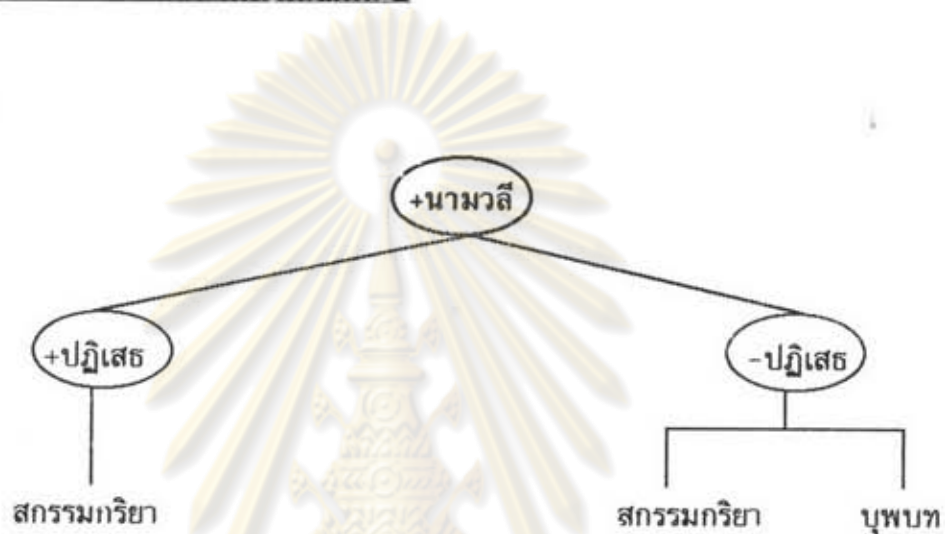

จากแผนภูมิประโยคที่ 1) จะเห็นได้ว่าเมื่อ ผ่าน เป็นคำกริยา มีฐานะเป็นหน่วยองค์ประกอบ (constituent) เช่นเดียวกับกับนามวลีที่เป็นประธานและกรรม โดยจะอยู่หลังหน่วยประธาน และนำหน้าหน่วยกรรม ส่วนในแผนภูมิประโยคที่ 2) เมื่อ ผ่าน เป็นคำบุพบท จะไม่มีฐานะเป็นหน่วยองค์ประกอบอีกต่อไป แต่จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบ คือบุพบทวลีเท่านั้น ความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันนี้ เป็นลักษณะที่เรียกว่า การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) ซึ่งจะกล่าวถึงในบทที่ 5

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ว่ามีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ จากคำกริยามาสู่คำบุพบทใช้หรือไม่ การที่จะสามารถระบุได้ว่าคำใดยังเป็นคำกริยาอยู่ และคำใดเป็นคำบุพบทซึ่งแสดงว่าได้มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์แล้ว จะต้องมีเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อใช้จำแนกว่า คำที่พบในข้อมูลเป็นคำหมวดใด ปัญหาที่พบเสมอคือ การจำแนกระหว่างคำบุพบท กับคำสกรรณกริยา เพราะคำทั้งสองหมวดจะปรากฏในบริบทที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ คำบุพบทจะปรากฏนำหน้านามวลีที่ปรากฏร่วมด้วยเป็นองค์ประกอบของบุพบทวลี ส่วนคำสกรรณกริยาก็จะปรากฏนำหน้านามวลีที่เป็นกรรม หรือส่วนเติมเต็มของคำกริยา เกณฑ์ที่สำคัญมากสำหรับงานวิจัยนี้ คือเกณฑ์ที่จะสามารถจำแนกคำบุพบทออกจากคำสกรรณกริยาได้

ผู้วิจัยได้ประมวลกฎเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ต่างๆ จากแนวคิดของนักไวยากรณ์หลายท่าน มาทดสอบหาเกณฑ์ที่เหมาะสมกับปัญหาในงานวิจัยนี้ พบว่าเกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* และเกณฑ์การแยกนามวลีออกจากบุพบทวลี จะสามารถจำแนกคำบุพบท ออกจากคำสรรพนกริยาได้อย่างชัดเจน

แผนภูมิที่ 6 การจำแนกหมวดคำเกณฑ์ที่ 2

+นามวลี คือคำที่นำหน้านามวลี เมื่อจำแนกด้วยเกณฑ์ที่ 2 คือ เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ +ปฏิเสธ และ -ปฏิเสธ

+ปฏิเสธ เป็นคำที่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ ได้แก่ คำสรรพนกริยา

-ปฏิเสธ เป็นคำที่ไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ได้แก่ คำสรรพนกริยา บางคำในประโยคที่มีกริยามากกว่าหนึ่งคำ และ คำบุพบท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1.2 เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่

ลักษณะหนึ่งที่เป็นสากลของหมวดคำกริยาในทุกภาษาก็คือ สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ สำหรับในภาษาไทย โดยปรกติแล้ว ในหน่วยสร้างที่มีกริยาคำเดียว (single verb construction) เราจะสามารถเติมคำปฏิเสธ ไม่ ข้างหน้าคำกริยาทุกคำได้ ดังนั้น การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่ จึงเป็นเกณฑ์ทดสอบ ที่ใช้จำแนกหมวดคำที่สงสัยว่าเป็นคำกริยาหรือไม่

คำสรรกรมกริยาที่ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยวในประโยคทุกคำ สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ คือเติมคำปฏิเสธข้างหน้าได้ ในขณะที่คำบุพบทไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้เลย ส่วนคำสรรกรมกริยาที่ปรากฏตามหลังคำกริยาอื่น ในประโยคที่มีคำกริยามากกว่าหนึ่งคำ อาจปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ หรือไม่ได้ ซึ่งจะใช้เกณฑ์อื่นมาตัดสินต่อไป

ตัวอย่างคำสรรกรมกริยา และคำบุพบท ได้แก่ ในปริบทที่ 3) ข. และ 5) ข. ต่อ กับ ถึง เป็นคำสรรกรมกริยา สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้ แต่ในปริบทที่ 4) ข. และ 6) ข. เมื่อ ต่อ กับ ถึง เป็นคำบุพบท พบว่าไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธได้

3) ก. คนงาน ต่อ ท่อระบายน้ำ

(นามวลี - สรรกรมกริยา - นามวลี)

ข. คนงาน ไม่ ต่อ ท่อระบายน้ำ

4) ก. เขา ชื่อตรง ต่อ หน้าที่ของเขา

(นามวลี - อกรรมกริยา - บุพบท - นามวลี)

ข. * เขา ชื่อตรง ไม่ ต่อ หน้าที่ของเขา

5) ก. รถไฟ ถึง เชียงใหม่

(นามวลี - สรรกรมกริยา - นามวลี)

ข. รถไฟ ไม่ ถึง เชียงใหม่

6) ก. งานปั้นที่ค้างอยู่ เป็น สิ่งที่ยืนยัน ถึง พลังที่มีอยู่ในตัวเธอ

(นามวลี สรรกรมฯ - นามวลี - บุพบท - นามวลี)

ข. * งานปั้นที่ค้างอยู่ เป็นสิ่งที่ยืนยัน ไม่ ถึง พลังที่มีอยู่ในตัวเธอ

ลักษณะการไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* เช่นนี้ จะพบในคำบุพบทที่มีได้มีรูปเดียวกับคำกริยาด้วย เช่น *บน* หรือ *กับ* ก็ไม่สามารถเติมคำปฏิเสธข้างหน้าได้เช่นกัน ดังตัวอย่างข้อ 7) ข. และ 8) ข.

7) ก. หนังสือ อยู่ บน โต๊ะ
(นามวลี - อกรรมกริยา - บุพบท - นามวลี)

ข. * หนังสือ อยู่ ไม่ บน โต๊ะ

8) ก. รัฐมนตรี เปิดอก กับ ผู้สื่อข่าว
(นามวลี - อกรรมกริยา - บุพบท - นามวลี)

ข. * รัฐมนตรีเปิดอก ไม่ กับ ผู้สื่อข่าว

ด้วยเหตุที่การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* สามารถจำแนกคำสกรมกริยาออกจากคำบุพบทได้ในบางบริบท ผู้วิจัยจึงจัดให้คำที่ผ่านเกณฑ์ทดสอบข้อนี้ เป็นคำสกรมกริยา ส่วนคำที่ไม่ผ่านเกณฑ์ทดสอบ อาจเป็นคำสกรมกริยา ในประโยคที่มีคำกริยามากกว่าหนึ่งคำ หรือเป็นคำบุพบทก็ได้ ซึ่งจำเป็นต้องจำแนกคำเหล่านี้ด้วยเกณฑ์ข้ออื่นต่อไป

แผนภูมิที่ 7 การจำแนกหมวดคำเกณฑ์ที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

-ปฏิเสธ คือคำที่ไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ เมื่อจำแนกด้วยเกณฑ์ที่ 3 คือการแยกนามวลี จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ -แยกนามวลี และ +แยกนามวลี

-แยกนามวลี เป็นหมวดคำที่ไม่สามารถแยกจากนามวลีที่ตามมา ได้
แก่ คำบุพบท

+แยกนามวลี เป็นหมวดคำที่สามารถแยกจากนามวลีที่ตามมาได้ ได้แก่
คำสรรกรมกริยา

3.1.3 เกณฑ์การแยกนามวลีออกจากบุพบทวลี

ตามที่ปรากฏว่าเกณฑ์การจำแนกคำเกณฑ์ที่ 2 คือเกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* ยังไม่สามารถจำแนกคำบุพบท จากคำสรรกรมกริยาบางคำได้ เนื่องจากคำสรรกรมกริยาบางคำที่ปรากฏหลังคำกริยาคำแรก ในประโยคที่มีคำกริยามากกว่าหนึ่งคำ อาจไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ คำสรรกรมกริยาที่จะมีลักษณะเช่นนี้ จะเป็นกริยาที่ตามหลังกริยาคำแรกของกลุ่มกริยาที่เรียงกัน (serial verbs) ตามที่ ยาใจ ชูวิชา (2536) เรียกว่า *กริยาเรียง* โดยเฉพาะประเภทที่มีความสัมพันธ์ตรงแน่นระหว่างกริยาในระดับสูงสุด ทั้งทางด้านนอร์โดศาสตร์ และวากยสัมพันธ์ ซึ่งเรียกว่า *มีเอกภาพ มีโครงสร้างเป็นเอกประโยค* กล่าวคือ กริยากลุ่มนั้นมีประธานร่วมกัน อ้างถึงเวลาเดียวกัน มีการณ์ลักษณะเดียวกัน และไม่อนุญาตให้คำปฏิเสธปรากฏระหว่างคำกริยาทั้งสอง

กิวอน (Givón, 1991: 119-120) อธิบายเกี่ยวกับกลุ่มกริยาที่เรียงกัน ว่า กริยาที่ตามหลังกริยาคำแรก จะมีลักษณะเฉพาะทางด้านวากยสัมพันธ์ คือเป็นกริยาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (adjacency) กับคำกริยาคำแรก ทำให้สูญเสียลักษณะไวยากรณ์ของความเป็นคำกริยา (grammatical verbhood) เช่น การผันรูปตามกาล หรือประธาน และกิวอนเรียกคำกริยาประเภทนี้ว่า กริยาที่ไม่ใช่ต้นแบบ (non-prototypical verbs)

จากคำอธิบายดังกล่าว ทำให้เห็นได้ชัดว่า การที่คำสรรกรมกริยาบางคำในภาษาไทย ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธในบริบทเช่นนี้ เป็นผลมาจากการที่คำกริยานั้นๆ ได้สูญเสียลักษณะตามหมวดคำของตนไปนั่นเอง เนื่องจากการปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ เป็นลักษณะวากยสัมพันธ์ประจำหมวดคำกริยาประการหนึ่ง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาลักษณะประจำหมวดคำประการอื่นมาจำแนกคำสรรกรมกริยาในบริบทลักษณะนี้ ออกจากคำบุพบทต่อไป

การย้ายตำแหน่งของคำ เป็นการทดสอบความเป็นหน่วยองค์ประกอบ (sentence constituent) หน่วยเดียวกันของส่วนประกอบย่อยสองส่วนที่ปรากฏชิดกันในปริบท ซึ่งเป็นเกณฑ์ทดสอบที่ใช้เป็นสากลกับภาษาต่างๆ โดยพิสูจน์ได้ว่า ส่วนประกอบของหน่วยองค์ประกอบหน่วยเดียวกัน จะแยกจากกันไม่ได้ เมื่อทดสอบโดยการย้ายตำแหน่งส่วนประกอบส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง ก็จะต้องย้ายตามไปด้วยกัน

จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การแยกนามวลีออกจากบุพบทวลี เหมาะที่จะนำมาทดสอบคำที่สงสัยว่าจะอยู่ในหมวดคำบุพบท เนื่องจากคำบุพบทนั้น มีลักษณะที่เป็นสากล ปรากฏในภาษาอื่นๆ รวมทั้งภาษาไทยด้วย ว่ามีตำแหน่งนำหน้านามวลีซึ่งต้องปรากฏร่วมกัน โดยไม่อาจแยกคำบุพบทจากนามวลีได้ เพราะจะทั้งสองจะรวมเป็นหน่วยองค์ประกอบหน่วยเดียวกัน คือ บุพบทวลี เราสามารถทดสอบความสัมพันธ์นี้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากข้อมูลในภาษาเขียนที่ผู้วิจัยศึกษา โดยเมื่อใดที่มีการย้ายตำแหน่งคำบุพบทไปอยู่ที่อื่น เช่นต้นประโยค ก็จะต้องย้ายนามวลีไปด้วยกันเสมอ ส่วนคำสกรรมกริยา มิได้มีความสัมพันธ์เป็นหน่วยองค์ประกอบเดียวกันกับนามวลีที่ตามมา เพราะทดสอบได้ว่า คำสกรรมกริยาสามารถแยกจากนามวลีที่ตามมาได้ โดยตามกฎการเรียงลำดับคำของภาษาไทย คือประธาน กริยา กรรม คำสกรรมกริยาไม่สามารถย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีที่เป็นกรรม หรือหน่วยเติมเต็ม ไปอยู่ต้นประโยคได้เหมือนกับคำบุพบท แต่เราสามารถย้ายนามวลีที่เป็นกรรม หรือหน่วยเติมเต็มของกริยา ไปอยู่ต้นประโยคได้ เมื่อต้องการเน้นนามวลีนั้น ดังนั้นเกณฑ์การแยกนามวลีที่ตามมา จะสามารถจำแนกได้ว่า หมวดคำที่ปรากฏนำหน้านามวลี เป็นคำบุพบท หรือคำสกรรมกริยา

ดังตัวอย่าง ในปริบทที่ 9) ข. 11) ข. และ 13) ข. ถึง ตาม และ ต่อ เป็นคำสกรรมกริยา จะเห็นได้ว่า ในปริบทเหล่านี้ คำกริยาทั้งสาม สามารถแยกจากนามวลีที่ตามมาได้

ส่วนในปริบทที่ 10) ข. 12) ข. และ 14) ข. ถึง ตาม และ ต่อ เป็นคำบุพบท นำหน้าบุพบทวลี ถึง ปัจจุบัน ตาม กำแพงเมือง และ ต่อ ผู้สื่อข่าว ตามลำดับ คำบุพบททั้งสามนี้ ไม่สามารถแยกจากนามวลีที่ปรากฏร่วมกันได้ และหากจะมีการย้ายตำแหน่งคำในประโยค คำบุพบททั้งสาม ก็สามารถย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคได้พร้อมกับนามวลี ดังในปริบทที่ 10) ค. 12) ค. และ 14) ค.

9) ก. คณะของเขา ไป ถึง ขั้วโลกเหนือ

(นามวลี - อกรรมกริยา - สกรรมกริยา - นามวลี)

ข. ขั้วโลกเหนือ คณะของเขา ไป ถึง

- 10) ก. ท่าน ยัง ทำงาน ที่นี้ ถึง ปัจจุบัน
(นามวลี-คำช่วยกริยา-กรรมกริยา -นามวลี -บุพบท-นามวลี)
ข. * ปัจจุบัน ท่านยังทำงานที่นี้ ถึง
ค. ถึง ปัจจุบัน ท่านยังทำงาน ที่นี้
- 11) ก. สายลับ เคย ตาม ผู้ต้องสงสัย
(นามวลี -คำช่วยกริยา-กรรมกริยา-นามวลี)
ข. ผู้ต้องสงสัย สายลับ เคย ตาม
- 12) ก. มี มี ทหาร ยืนเรียงราย ตาม กำแพงเมือง
(กรรมกริยา-นามวลี-กรรมกริยา-บุพบท-นามวลี)
ข. * กำแพงเมือง มีทหารยืนเรียงราย ตาม
ค. ตาม กำแพงเมือง มีทหารยืนเรียงราย
- 13) ก. มาซิงส์ จะ ช่วย กัน ต่อ เรือลำเล็กจากไม้ระกำ
(นามวลี-คำช่วยกริยา-กรรมกริยา-นามวลี-บุพบท- นามวลี)
ข. เรือลำเล็ก.. มาซิงส์จะช่วยกัน ต่อ
- 14) ก. เลขานุการ เปิดเผย ข้อมูลทั้งหมด ต่อ ผู้สื่อข่าว
(นามวลี - กรรมกริยา-นามวลี - บุพบท - นามวลี)
ข. * ผู้สื่อข่าว เลขานุการ เปิดเผยข้อมูลทั้งหมด ต่อ
ค. ต่อ ผู้สื่อข่าว เลขานุการ เปิดเผยข้อมูลทั้งหมด

เป็นที่น่าสังเกตว่า บางครั้งในภาษาพูด เจ้าของภาษาบางท่านไม่นิยมให้ย้ายตำแหน่งบุพบทวลีมาอยู่ต้นประโยค โดยเฉพาะเมื่อคำบุพบทนั้นๆ มีรูปเดียวกับคำกริยา นอกจากจะมีคำช่วยกริยา และคำวิเศษณ์มาเสริมให้ประโยคซับซ้อนขึ้น แต่ส่วนมากจะยินยอมให้มีการย้ายตำแหน่ง เมื่อเป็นคำบุพบทที่ไม่มีรูปเดียวกับคำกริยา สำหรับในภาษาเขียน เจ้าของภาษาส่วนใหญ่ ยอมรับการย้ายตำแหน่งของคำบุพบททั้งสองประเภท ซึ่งการย้ายตำแหน่งคำบุพบทนี้ เป็นลักษณะของประโยค ที่มีปรากฏในภาษาอื่น ๆ เช่นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น ในปริบทที่ 15) *ต่อ* เป็นบุพพท นำหน้าบุพพทวลี *ต่อ คำพูดของเขา* ซึ่งเมื่อย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคดังในปริบทที่ 16) เจ้าของภาษาบางท่านไม่ยอมรับ นอกจากมีคำมาเสริมคำกริยา ดังในปริบทที่ 17) ส่วนในภาษาอังกฤษ ลักษณะประโยคตามปริบทที่ 16) เป็นที่ยอมรับโดยไม่มีเงื่อนไข

- 15) *เขา* **รับผิดชอบ** *ต่อ คำพูดของเขา*
 16) ? *ต่อ คำพูดของเขา* *เขา* **รับผิดชอบ**^{*}
 17) *ต่อ คำพูดของเขา* *เขา* **ยังคง รับผิดชอบ** *อย่างจริงจัง*

ในขณะเดียวกัน พบว่าสำหรับคำบุพพทที่มีได้มีรูปเดียวกับคำกริยา ปรากฏว่าเจ้าของภาษาส่วนใหญ่ยอมรับให้มีการย้ายตำแหน่งบุพพทวลีมาอยู่ต้นประโยค ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน ดังในปริบทที่ 18) 19) และ 20) ซึ่งในสามปริบทนี้ *กับ* *เพื่อ* และ *เพราะ* เป็นคำบุพพทที่นำหน้าบุพพทวลี *กับ ผู้สื่อข่าว* *เพื่อ สุขอนามัยของชุมชน* และ *เพราะ ยาเสพติด* ตามลำดับ โดยจะเห็นได้ว่า คำบุพพทเหล่านี้สามารถย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคได้ แม้ว่าประโยคจะไม่มี ความซับซ้อนมากเท่าประโยคที่เป็นปริบทของคำบุพพทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา

- 18) *กับ ผู้สื่อข่าว* **รัฐมนตรี** *เปิดอก*
 19) *เพื่อ สุขอนามัยของชุมชน* **เรา** *ช่วยกัน*
 20) *เพราะ ยาเสพติด* **เขา** *ตายอนาถ*

แนวคิดตามทฤษฎีต้นแบบจะอธิบายได้ว่า เนื่องจากคำที่เป็นสมาชิกในหมวดคำหนึ่งๆ มีลักษณะของหมวดคำไม่เท่ากัน จึงมีทั้งสมาชิกต้นแบบ และสมาชิกรอบนอกของหมวดคำ ดังนั้น คำบุพพทที่ผ่านเกณฑ์ทดสอบความเป็นคำบุพพททั้งสามข้อ คือ มีการปรากฏนำหน้านามวลี แต่ไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ และไม่แยกจากนามวลี จึงจัดเป็นคำบุพพทประเภทต้นแบบ (prototypical preposition) เพราะเห็นได้ว่ามีลักษณะของหมวดคำบุพพทครบถ้วน แต่คำที่อาจมีลักษณะตามหมวดคำพร้อมไปบางประการ เช่น เจ้าของภาษาบางท่านไม่นิยมให้ย้ายตำแหน่งคำนั้น

^{*} (ภาษาอังกฤษ) *He is responsible to his duty. --> To his duty he is responsible*

^{*} ประโยคที่มีเครื่องหมาย ? นำหน้า หมายความว่า เจ้าของภาษาบางท่านอาจไม่ยอมรับ

ไปต้นประโยค แสดงว่าคำดังกล่าว เป็นคำบุพบทที่ยังไม่เต็มรูปแบบในความเห็นของเจ้าของภาษา จึงถือว่าเป็นคำบุพบทประเภทรอบนอก (peripheral preposition)

ในทำนองเดียวกัน คำที่ผ่านเกณฑ์ทดสอบความเป็นคำสรรกรมกริยาทั้งสามข้อ คือ มีการปรากฏนำหน้านามวลี ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ และสามารถแยกจากนามวลีที่เป็นกรรม หรือ ส่วนเติมเต็มได้ จึงจัดว่าเป็นคำสรรกรมกริยาประเภทต้นแบบ (prototypical transitive verb) แต่คำที่อาจมีลักษณะตามหมวดคำดังกล่าวพร้อมไปบางประการ เช่น ไม่ผ่านเกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ก็จะเป็นคำสรรกรมกริยาประเภทรอบนอก (peripheral transitive verb) เช่น คำสรรกรมกริยาที่ปรากฏเป็นคำสุดท้ายในกลุ่มคำกริยาที่เรียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ กิวอน (Givón, 1991) ดังกล่าวแล้ว

แนวคิดทฤษฎีต้นแบบยังอธิบายได้ว่า คำในหมวดคำหนึ่งๆ อาจหายไปเป็นคำที่เป็นสมาชิกรอบนอกในหมวดอื่นได้ ดังนั้นการที่คำบุพบทรอบนอก มีลักษณะบางประการเหมือนคำกริยา เช่น ไม่อาจย้ายตำแหน่งร่วมกับนามวลีไปอยู่ต้นประโยค จึงเป็นข้อสนับสนุนว่าคำบุพบทนั้นกลายมาจากคำกริยา ในขณะเดียวกัน คำสรรกรมกริยาที่ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* ก็แสดงว่าคำสรรกรมกริยานั้น เริ่มมีลักษณะคล้ายคำไวยากรณ์แล้ว

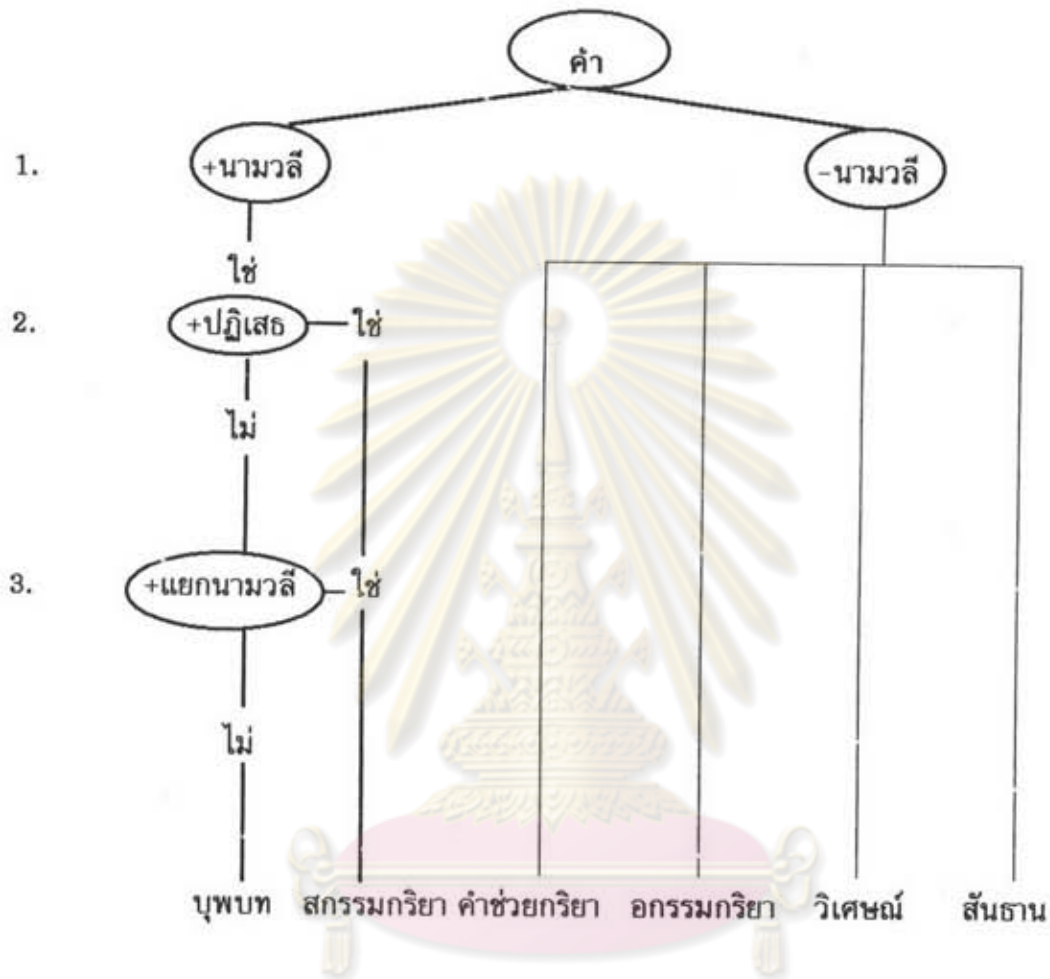
สรุปได้ว่า ด้วยเกณฑ์ทดสอบทั้ง 3 เกณฑ์ตามแนวทางไวยากรณ์ไทยแบบโครงสร้างดังกล่าวข้างต้น เราจะสามารถจำแนกว่าคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา จัดเป็นหมวดคำได้รวม 2 หมวด คือ หมวดคำสรรกรมกริยา และ คำบุพบท แยกจากกันได้อย่างชัดเจน และด้วยแนวคิดตามทฤษฎีต้นแบบ ทำให้เราสามารถอธิบายลักษณะที่ต่างไปบางประการ จากสมาชิกในหมวดคำเดียวกันของคำกริยา หรือคำบุพบทบางคำ และแสดงให้เห็นลักษณะทางวากยสัมพันธ์ ที่สัมพันธ์กันระหว่างหมวดคำทั้งสองหมวด ซึ่งจะเอื้อต่อการอธิบายการกลายเป็นคำบุพบทของคำกริยา ที่จะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 5

เกณฑ์การจำแนกหมวดคำทั้ง 3 เกณฑ์ สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 8 เกณฑ์จำแนกหมวดคำของคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา

เกณฑ์ที่

คำ = คำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา เมื่อจำแนกด้วยเกณฑ์ที่ 1. ความสัมพันธ์ของคำนั้นกับนามวลี จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ

+นามวลี = คำที่นำหน้านามวลี และ -นามวลี = คำที่ไม่นำหน้านามวลี

การจำแนกในลำดับต่อมาด้วยเกณฑ์ที่ 2. การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ +ปฏิเสธ เมื่อจำแนกกลุ่มคำที่ปรากฏนำหน้านามวลี คำที่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ **ไม่ได้** คือ คำสกรรมกริยา ส่วนคำที่ไม่ผ่านเกณฑ์นี้คือ คำบุพบท

การจำแนกด้วยเกณฑ์ที่ 3. การแยกนามวลี + แยกนามวลี จะได้ผลสรุปว่า คำที่สามารถแยกจากนามวลีได้ คือ คำสรรกรมกริยา และคำที่แยกจากนามวลีไม่ได้ คือ คำบุพบท

ใช่ คือการมีลักษณะตามเกณฑ์

ไม่ คือการไม่มีลักษณะตามเกณฑ์

3.2 คำที่จำแนกว่าเป็นคำบุพบท

คำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา ซึ่งได้ผ่านการทดสอบว่ามีคุณสมบัติเป็นคำบุพบทตามเกณฑ์ทดสอบข้างต้น และคัดเลือกเฉพาะที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ทั้งหมด 23 คำ ได้แก่

ใกล้	ข้าม	ขึ้น	เข้า	คล้าย	จาก
ตรง	ต่อ	ตาม	ถึง	ประจำ	เป็น
ผ่าน	ยัง	ลง	ลอด	เลย	สู่
เหนือ	เหมือน	ให้	อยู่	ออก	

คำเหล่านี้ สามารถปรากฏเป็นคำกริยา หรือคำบุพบทได้ในบริบทที่ต่างกัน ตัวอย่างบริบทของคำเหล่านี้ที่เป็นคำกริยา และคำบุพบท มีดังนี้*

ใกล้

(คำกริยา) สภาพความเป็นอยู่ที่ ใกล้ กับกระแสน้ำเย็น

(คำบุพบท) พวกเขาจะไปชุมนุมกันที่ไร่แม่ฟ้าหลวง...ใกล้ค่ายเม็งรายมหาราช

ข้าม

(คำกริยา) ช้างพลาย จึง ต้อง ข้าม ป่าหนึ่ง ไปอีกป่าหนึ่ง

(คำบุพบท) มิตรภาพของพวกเขา ยังองงาม ข้าม ช่องว่างระหว่างวัย

ขึ้น

(คำกริยา) ก๊าซที่อัดเป็นแรงฉุดนั้น จะ ขึ้น ไปสู่บรรยากาศ

* ตัวอย่างเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวกที่ 2

- (คำบุพบท) รถแต่ละคัน...จะได้ขับ ขึ้น ช่วงชั้น ๆ
- เข้า**
- (คำกริยา) กีฬาแข่งขันวอลานดึงดูคนักท่องเที่ยวให้ **เข้า** ราชบุรี
- (คำบุพบท) เกลียวคลื่นเล็กใหญ่ซัดสาด **เข้า** ชายฝั่ง
- คล้าย**
- (คำกริยา) มีกระเช้าไฟฟ้ารูปทรง **คล้าย** เรือคอนโดล่า
- (คำบุพบท) น้ำตกในแนวตั้ง...รวมเป็นแอ่งใหญ่ **คล้าย** ทะเลสาบอยู่เบื้องล่าง
- จาก**
- (คำกริยา) เรา **จาก** ท่านมาด้วยความอิมเอิบ
- (คำบุพบท) รีสอร์ทนี้ อยู่ในระยะทางไม่ไกลเกินไป **จาก** กรุงเทพฯ
- (คำบุพบท) เขา นั่งทำงาน **จาก** เข้า ถึง คำ
- (คำบุพบท) กระเป๋าใบนี้ ทำจาก ผักตบชวา
- ตรง**
- (คำกริยา) เครื่องแกวชชนิดนี้ มีสีสันหลากหลาย **ตรง** กับรสนิยมของคนไทย
- (คำบุพบท) ยาม ยืนเฝ้า **ตรง** ประตูใหญ่
- (คำบุพบท) เจ้าของบ้าน และสถาปนิก พบกัน **ตรง** จุดกึ่งกลาง
- (คำบุพบท) เด็ก ๆ บวชเณร **ตรง** เทศกาลปล่อยส่างลอง
- ต่อ**
- (คำกริยา) มาชิงส์จะช่วยกัน **ต่อ** เรือลำเล็กจากไม้ระกำ
- (คำบุพบท) ช่างเจ้า แนะนำ ศิลปินท่านนี้ **ต่อ** สาธารณชน
- ตาม**
- (คำกริยา) พวกนี้เป็นแผนบุคลากร และต้อง **ตาม** ด้วยแผนปฏิบัติ
- (คำบุพบท) นักเรียน เขียน **ตาม** ครู
- (คำบุพบท) ร้านขายของที่ระลึก ตั้งเรียงราย **ตาม** ถนน
- (คำบุพบท) มีการละเล่นพื้นเมือง **ตาม** ประเพณีดั้งเดิม
- (คำบุพบท) รัฐบาล เก็บ ภาษี **ตาม** กฎหมาย
- ถึง**
- (คำกริยา) เครื่องบิน **ถึง** ดอนเมืองเวลาเที่ยง
- (คำบุพบท) เขา เขียนจดหมาย **ถึง** องค์กรนิรโทษกรรมสากล

- (คำบุพบท) ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ต่อมาจน ถึง สมัยขอมเรืองอำนาจ
- ประจำ**
- (คำกริยา) สามียของเธอ ประจำ อยู่ที่นครนิวยอร์ก
 (คำบุพบท) เขา เป็นเจ้าหน้าที่โรงแรม ประจำ บาห์ลี
 (คำบุพบท) ดีไซน์เนอร์ชื่อดัง เสนอ แพชั่น ประจำ ฤดูใบไม้ร่วง
- เป็น**
- (คำกริยา) ศตวรรษที่ 13-14 ถือว่า เป็น ช่วงเวลาของเหล่าอัศวิน
 (คำบุพบท) พระที่นั่งอภิเษกดุสิต ใช้ เป็น ท้องพระโรง
- ผ่าน**
- (คำกริยา) ตะกอนที่มีจุลชีพ ต้อง ผ่าน กระบวนการบำบัดน้ำเสีย
 (คำบุพบท) ท่านได้นำประเทศ ผ่าน วิกฤตการณ์
 (คำบุพบท) รายการกีฬา ถูกถ่ายทอด ผ่าน ดาวเทียม
- ยัง**
- (คำกริยา) พระองค์ ยัง ความตื่นเต้นเอิกเกริกในวงการเมือง
 (คำกริยา) เสือพี่เพราะป่าปก ป่ารกเพราะเสือ ยัง
 (คำบุพบท) นักเรียนทั้ง 6 คน นี้ไปทัศนศึกษา ยัง ประเทศเดนมาร์ก
- ลง**
- (คำกริยา) นางกนิษฐ์ทั้ง 7 ลง มาเล่นน้ำ
 (คำบุพบท) จิตรกรส่วนใหญ่ เขียนภาพร่าง ลง ผืนผ้าใบก่อนใช้สีระบาย
- ลอด**
- (คำกริยา) แสงแดดที่เริ่มกล้าแข็งขึ้น ลอด ลงมาระหว่างต้นไม้
 (คำบุพบท) อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาน มีอุโมงค์รถไฟ ลอด ภูเขา
- เลย**
- (คำกริยา) นักท่องเที่ยวอาจ เลย ไปถึงอำเภอสังขละบุรี
 (คำบุพบท) เลย โกงเข้าไป เป็น ห้องนอน
 (คำบุพบท) รถไฟ เข้า สถานี เลย สิบนาฬิกา
- สู่**
- (คำกริยา) ชาวบ้านหาข้าวปลามาได้ ก็ สู่ กันกิน
 (คำบุพบท) อุ้มผาง เริ่มเปิดตัวเองออก สู่ สายตานักท่องเที่ยว

เหนือ

- (คำกริยา) ท่านเป็นครูศิลปะชั้นเยี่ยมจริง ๆ ไม่มีใคร เหนือ ท่าน
 (คำบุพบท) นักวิทยาศาสตร์พรออยโทว์ของไอโซน เหนือ ...อาร์คติก

เหมือน

- (คำกริยา) ต้นไม้...ทำให้ บรรยากาศในบ้าน เหมือน นอกบ้าน
 (คำบุพบท) ปะการังหลากสี...บ้างก็คลี่ออก เหมือน พัด

ให้

- (คำกริยา) โตะหอม จะ ให้ ฤกษ์นำเรือออกไป
 (คำบุพบท) จากนั้นจึงนำมาขัดแล้วส่งมอบรด ให้ ลูกค้า

อยู่

- (คำกริยา) ประติมากรรม สมควรจะได้ อยู่ ในที่อันเหมาะสม
 (คำบุพบท) เมืองที่เทือกเขามูพานโอบล้อม อยู่ ด้านหลัง

ออก

- (คำกริยา) ม้าที่ผมวาดนั้น มัน ออก มาจากจิตสำนึก
 (คำบุพบท) พระตำหนักทับเจริญมอญ ออก ด้านหน้าเห็นสนามหญ้า
 (คำบุพบท) ขบวนแห่ เดิน ออก ประตูลิเกศไชยศรี
 (คำบุพบท) โรงงาน ระบายสินค้า ออก ต่างจังหวัด

3.3 สรุปลักษณะวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปริบทที่มีคำซึ่งมีรูปเดียวกับคำกริยาปรากฏ พบว่าสามารถใช้เกณฑ์ทดสอบ 3 เกณฑ์ เพื่อจำแนกว่าคำนั้น ๆ เป็นคำในหมวดคำกริยา หรือหมวดคำบุพบท เกณฑ์ทั้ง 3 เกณฑ์ ได้แก่ เกณฑ์ความสัมพันธ์ของคำนั้นกับนามวลี เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ และเกณฑ์การแยกนามวลี

ผู้วิจัยพบว่า คำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา และคำบุพบท แต่เมื่อทดสอบด้วยเกณฑ์ข้อแรกข้างต้นว่าไม่มีความสัมพันธ์กับนามวลี จึงไม่ใช่คำสรรพนามกริยา หรือคำบุพบท ซึ่งแสดงว่าเป็นคำที่อยู่นอกขอบเขตงานวิจัยนี้ แต่เป็นที่น่าสนใจว่าคำที่มีรูปเดียวกันนี้ สามารถเป็นคำในหมวดใดได้อีกบ้าง ผู้วิจัยจึงได้ใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์อื่น ๆ มาทดสอบ พบว่าคำดังกล่าวเป็นคำในหมวด

คำอาการกริยา คำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา และคำสันธาน คำแต่ละหมวดมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์เฉพาะตัว ดังนี้

3.3.1 ลักษณะวากยสัมพันธ์ของคำอาการกริยา

ลักษณะเด่นของคำอาการกริยา คือปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* ได้ เหมือนคำสรรกริยา ต่างกันที่คำอาการกริยาไม่มีความสัมพันธ์กับนามวลี แต่อาจปรากฏนำหน้าคำกริยา คำอื่นได้เหมือนคำช่วยกริยา ดังตัวอย่างในปริบทที่ 21) *ออก* เป็นคำอาการกริยา ปรากฏนำหน้าคำกริยา *สำรวจ* ในประโยคนี้ ซึ่งมีคำกริยามากกว่าหนึ่งคำ

- 21) ก. คณะของเขา *ออก* *สำรวจ* *เส้นทางสายใหม่*
 (นามวลี - อาการกริยา - สรรกริยา - นามวลี)
 ข. คณะของเขา *ไม่* *ออก* *สำรวจ* *เส้นทางสายใหม่*

3.3.2 ลักษณะวากยสัมพันธ์ของคำวิเศษณ์

ลักษณะเด่นของคำวิเศษณ์ คือไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* และตามหลังคำกริยา เหมือนคำบุพพท ต่างกันที่คำวิเศษณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับนามวลี แต่มีความสัมพันธ์กับคำกริยาที่นำมาข้างหน้า ดังตัวอย่างในปริบทที่ 22) *เข้า* เป็นคำวิเศษณ์ปรากฏหลังกริยากรรม และกรรมของกริยา คือ *ย้าย ถิ่นฐาน*

- 22) ก. ชาวอะบอริจิน *ย้าย* *ถิ่นฐาน* *เข้า* *สู่* *ออสเตรเลีย*
 (นามวลี - สรรกริยา- นามวลี - วิเศษณ์-บุพพท-นามวลี)
 ข. * ชาวอะบอริจิน *ย้าย* *ถิ่นฐาน* *ไม่* *เข้า* *สู่* *ออสเตรเลีย*

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3.3 ลักษณะวากยสัมพันธ์ของคำช่วยกริยา

ลักษณะเด่นของคำช่วยกริยา คือไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* และมีตำแหน่งนำหน้าคำกริยาอื่น คำช่วยกริยามีความสัมพันธ์กับคำกริยาที่ตามมาข้างหลัง ดังตัวอย่างในปริบทที่ 23) *ยัง* เป็นคำช่วยกริยา ปรากฏนำหน้าคำกริยา *มี* ซึ่งเป็นคำกริยาเดี่ยวของประโยค

- 23) ก. *นักว่ายน้ำไทย ยัง มี สิทธิซึ่งเหรียญทอง*
 (นามวลี - คำช่วยกริยา - สกรรมกริยา - นามวลี)
 ข. * *นักว่ายน้ำไทย ไม่ ยัง มี สิทธิซึ่งเหรียญทอง*

3.3.4 ลักษณะวากยสัมพันธ์ของคำสันธาน

คำสันธาน เป็นคำหมวดเดียวที่จะปรากฏนำหน้าอนุประโยค ดังตัวอย่างในปริบทที่ 24) *เหมือน* เป็นคำสันธาน ปรากฏเป็นคำเชื่อมอนุประโยค *ใครอาสาป้ายไฉ่* คำสันธานจะไม่สามารถปรากฏนำหน้านามวลีได้เหมือนคำบุพบท

- 24) ก. *น้ำตกชาวพรั่ง เหมือน ใครอาสาป้ายไฉ่*
 (อนุประโยค - สันธาน - อนุประโยค)
 ข. * *น้ำตกชาวพรั่ง เหมือน ใคร*

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำที่มีรูปเดียวกับคำกริยาที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้สามารถใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์จำแนกออกเป็นหมวดคำต่างๆ ได้อีก 3 หมวดนอกเหนือจากหมวดคำกริยา และหมวดคำบุพบท เป็นการสนับสนุนแนวคิดที่ว่า คำกริยาสามารถกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้ เพราะไม่เพียงแต่คำกริยาจะมีคำรูปเดียวกันปรากฏเป็นคำบุพบทเท่านั้น ยังอาจปรากฏเป็น คำช่วยกริยา หรือคำสันธานได้อีกด้วย

แต่การวิเคราะห์เชิงวากยสัมพันธ์ จะให้คำอธิบายลักษณะการกลายเป็นคำบุพบทของคำกริยา ได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น การศึกษาที่สมบูรณ์ จำเป็นจะต้องมีการวิเคราะห์เชิงอรรถศาสตร์ประกอบด้วย ดังจะได้กล่าวถึงในบทที่ 4 ต่อไป